

Η ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ (1821-1936)

Α. ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΕΛΑΤΕΙΑΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ (1821-1843)

3. Τα πρώτα ελληνικά κόμματα

α. Το αγγλικό κόμμα

α ρ χ η γ ό ς : Αλέξανδρος Μαυροκορδάτος

ο πα δο ί α γ γ λ ι κ ο ύ κ ό μ μ α τ ο ς :

α. πρόκριτοι

γ. λόγιοι

β. στρατιωτικοί

δ. έμποροι

κ ύ ρ ι ο χ α ρ α κ τ η ρ ι σ τ ι κ ό :

α. εθνικιστικές και δημοκρατικές ιδέες

β. αισθάνονταν την ανάγκη ενός κράτους δικαίου → εξασφάλιση περιουσίας και επαγγελματικών δραστηριοτήτων

α π ό ψ ε ι ς Μ α υ ρ ο κ ο ρ δ ά τ ο υ γ ι α τ η σ τ ά σ η τ η ς Α γ γ λ ί α ς :

α. ένα ελληνικό κράτος θα μπορούσε να ιδρυθεί και να έχει ασφαλή σύνορα μόνο με την υποστήριξη της Αγγλίας

β. το ελληνικό κράτος θα μπορούσε να διευρύνει τα εδάφη μετά την κατάρρευση της Οθωμανικής αυτοκρατορίας

γ. περίμενε την υποστήριξη της Βρετανίας στις εδαφικές διεκδικήσεις της Ελλάδας, ενώ η Βρετανία έπαιρνε σαφή θέση υπέρ της ακεραιότητας της Οθωμανικής αυτοκρατορίας

δ. πίστευε ότι η προϊούσα διάλυση της Οθωμανικής αυτοκρατορίας θα ανάγκαζε την Αγγλία να επιλέξει τη συμμαχία της Ελλάδας στην περιοχή, ως φραγμό στα επεκτατικά σχέδια της Ρωσίας

ε. θεωρούσε ότι οι Έλληνες έπρεπε να συγκροτήσουν έναν ισχυρό κρατικό οργανισμό και να αναμένουν τις εξελίξεις στην Οθωμανική αυτοκρατορία

ε π ί σ η μ ε ς θ έ σ ε ι ς κ α ι ε π ι δ ι ώ ξ ε ι ς τ ο υ α γ γ λ ι κ ο ύ κ ό μ μ α τ ο ς :

α. η Βρετανία αποτελούσε πρότυπο για την εξέλιξη της εσωτερικής κατάστασης της χώρας

β. θεμελιώδεις αρχές του πολιτικού συστήματος θεωρούσε

- το κοινοβουλευτικό αντιπροσωπευτικό σύστημα και
- τη διάκριση των εξουσιών

γ. ο Μαυροκορδάτος στην αρχή ήθελε να οριστεί η κρατική οργάνωση με γραπτό σύνταγμα,

δ. αργότερα όμως τροποποίησε τη θέση του και έβλεπε το σύνταγμα ως την τελική πράξη μιας σειράς εσωτερικών μεταρρυθμίσεων:

- εκλογή των κοινοτικών συμβουλίων,
- ανεξαρτησία της δικαιοσύνης,
- ελευθερία του τύπου και
- συγκρότηση εθνικού στρατού

ε. ο Μαυροκορδάτος επιζητούσε

- τον περιορισμό της κρατικής εξουσίας,
- ατομικές ελευθερίες και
- αυτοκέφαλη ελληνική εκκλησία, χωρίς δεσμεύσεις από το Πατριαρχείο

στ.σ' ένα δεύτερο στάδιο ο Μαυροκορδάτος επιζητούσε γραπτό σύνταγμα, κράτος δικαίου και κοινοβουλευτικό έλεγχο των πράξεων της κυβέρνησης

ζ. το αγγλικό κόμμα υποστήριζε την άσκηση μετριοπαθούς πολιτικής (ως προς τους στόχους και τα μέσα)

β. Το γαλλικό κόμμα

αρχηγός : Ιωάννης Κωλέττης

οπαδοί γαλλικού κόμματος :

- α.** αρματολοί και κλέφτες της Στερεάς Ελλάδας
- β.** συνταγματικοί οι οποίοι δεν υιοθετούσαν τις θέσεις του αγγλικού κόμματος σε θέματα εσωτερικής ή εξωτερικής πολιτικής
- γ.** ακτήμονες ή μικροϊδιοκτήτες γης
- δ.** απλοί αγωνιστές

κοινά χαρακτηριστικά τους :

- α.** πολεμική διάθεση
- β.** έλλειψη κατανόησης για τα διπλωματικά παιχνίδια
- γ.** υπερεκτίμηση των δικών τους δυνάμεων

γενική θέση :

απαιτούσαν δικαιοσύνη για τους αγωνιστές της ελευθερίας, την οποία εννοούσαν ως την υλική αποκατάστασή τους μετά το πέρας του πολέμου

η Μεγάλη Ιδέα :

- α.** σε αντίθεση με το αγγλικό, στο γαλλικό κόμμα ήταν ευρέως διαδεδομένη η άποψη για απελευθέρωση του αλύτρωτου ελληνισμού με πολεμικές ενέργειες, το συντομότερο δυνατόν
- β.** το 1844 ο Κωλέττης διατύπωσε με σαφήνεια στην Εθνοσυνέλευση τη «Μεγάλη Ιδέα»
- γ.** το βασίλειο αποτελούσε μόνο ένα μικρό φτωχό μέρος της Ελλάδας. Το σημαντικότερο βρισκόταν υπό οθωμανική κατοχή και θα έπρεπε όλες οι δυνάμεις του έθνους να διατεθούν για την απελευθέρωση αυτού του τμήματος

εσωτερική πολιτική του γαλλικού κόμματος :

- α.** το πρόγραμμα του ως προς την εσωτερική πολιτική ήταν ασαφές
- β.** η ικανοποίηση των αιτημάτων των απομάχων του πολέμου ήταν η μόνη σαφής διεκδίκηση
- γ.** βασική πολιτική επιδίωξη του κόμματος ήταν η κατοχύρωση των δικαιωμάτων του λαού απέναντι στη μοναρχική εξουσία με την παραχώρηση συντάγματος, και η καθιέρωση μιας ισχυρής εκτελεστικής εξουσίας
- δ.** κατά την περίοδο της βαυαροκρατίας το γαλλικό κόμμα αγωνίστηκε εναντίον της ξενοκρατίας στο στράτευμα και τη διοίκηση και απαιτούσε την επάνδρωσή τους με ελληνικά στελέχη

λόγοι ονομασίας του γαλλικού κόμματος και «εθνικού» :

- α.** το γαλλικό κόμμα υποστήριζε την πολιτική διεύρυνσης των εδαφικών ορίων του κράτους, εκφράζοντας κατά κύριο λόγο τα συμφέροντα των ατάκτων, οι οποίοι μπορούσαν να κερδίσουν τη ζωή τους μόνο από τον πόλεμο
- β.** μέλημα των προσφύγων από αλύτρωτες περιοχές ήταν η απελευθέρωση της ιδιαίτερης πατρίδας τους
- γ.** εξαιτίας αυτής της πολιτικής ονομάστηκε και «εθνικό κόμμα»

η Γαλλία ως πρότυπο :

- α.** η Γαλλία ήταν αναμειγμένη λιγότερο από όλες τις ξένες δυνάμεις στις υποθέσεις της ανατολικής Μεσογείου
- β.** θα βοηθούσε την Ελλάδα, χωρίς να θέλει να επηρεάζει τις επιλογές της
- γ.** ιδεατή εικόνα για τη Γαλλία, την οποία θεωρούσαν ως πρότυπό τους

γ. Το ρωσικό κόμμα

α ρ χ η γ ό ς : Ανδρέας Μεταξάς

η Ρωσία ως πρότυπο :

- α. το ρωσικό κόμμα χαρακτηριζόταν από σταθερές πολιτικές θέσεις
- β. στήριζαν τις ελπίδες τους για την εξωτερική πολιτική
- γ. την αναγνώριζαν ως πρότυπο για την εσωτερική οργάνωση της χώρας
- δ. η Ρωσία μπορούσε να βρει αποδοχή από μεγάλο τμήμα του πληθυσμού, επειδή ήταν η μοναδική Μεγάλη Δύναμη με ορθόδοξο χριστιανικό δόγμα

χ α ρ α κ τ η ρ ι σ τ ι κ ά ρ ω σ ι κ ο ύ κ ό μ μ α τ ο ς :

- α. χαρακτηριστικό του ρωσικού κόμματος ήταν η άκρως συντηρητική στάση σε όλες τις επιλογές του
- β. το θεμέλιο της κοινωνικής τάξης ήταν γι' αυτό η θρησκεία. Σ' αυτήν βασιζόταν και η νομιμότητα της εξουσίας
- γ. έβλεπε την Εκκλησία σε διαρκή κίνδυνο
- δ. καταπολεμούσε τον κοσμοπολιτισμό και την οποιαδήποτε αποστασιοποίηση από τις παραδόσεις
- ε. η ξενοφοβία, η άρνηση του διαφωτισμού και της δυτικής παιδείας αποτελούσαν κυρίαρχες αντιλήψεις του
- στ. απευθυνόταν στο θρησκευτικό συναίσθημα των Ελλήνων προκειμένου να προσεγγίσει ευρύτερα στρώματα

ο π α δ ο ί ρ ω σ ι κ ο ύ κ ό μ μ α τ ο ς :

- α. όσοι είχαν υποφέρει ιδιαίτερα κατά την εποχή της Επανάστασης και κατά τους εμφύλιους πολέμους
- β. ακτήμονες
- γ. μικροϊδιοκτήτες γης
- δ. αγωνιστές και χαμηλόβαθμοι αξιωματικοί
- ε. μοναχοί
- στ. δημόσιοι υπάλληλοι που διορίστηκαν από τον Καποδίστρια και μετά τη δολοφονία του απολύθηκαν

θ έ σ ε ι ς ρ ω σ ι κ ο ύ κ ό μ μ α τ ο ς γ ι α τ η ν ε σ ω τ ε ρ ι κ ή π ο λ ι τ ι κ ή :

- α. ίδρυση ισχυρού κράτους, το οποίο σε συνεργασία με τη Ρωσία και το Οικουμενικό Πατριαρχείο:
 - θα φρόντιζε για την καθαρότητα της πίστης και
 - θα αναγνώριζε στην Εκκλησία κυρίαρχη θέση
- β. ικανοί πολιτικοί έπρεπε να κυβερνήσουν γιατί γνώριζαν καλύτερα τα προβλήματα του λαού
- γ. ήταν κατά κύριο λόγο αντισυνταγματικοί,
- δ. υπέρ ενός συγκεντρωτικού συστήματος διακυβέρνησης
- ε. κατά της πολυφωνίας, μολονότι φαίνεται να συνεργάστηκαν στην ψήφιση συνταγμάτων

θ έ σ η τ ω ν Ν α π α ί ω ν γ ι α τ η ν Ε κ κ λ η σ ί α ε π ί Ό θ ω ν α :

- α. το πρόβλημα που έβλεπε το κόμμα των «ναπαίων» στην περίοδο της βαυαροκρατίας, δεν ήταν ο αυταρχισμός του καθεστώτος,
- β. αλλά οι κίνδυνοι που αντιμετώπιζαν η πίστη και η Εκκλησία από τα μέτρα που ψήφισε η αντιβασιλεία, π.χ. το αυτοκέφαλο της Ελληνικής Εκκλησίας
- γ. θεωρούσαν ότι η υποταγή της Εκκλησίας της Ελλάδας στο Πατριαρχείο επέτρεπε στη Ρωσία να επεμβαίνει για την προστασία των ορθοδόξων
- δ. στην απόφαση για το αυτοκέφαλο της Εκκλησίας άσκησαν έντονη αντιπολίτευση